

Uredništvo
in upravnništvo:
Kolodvorske
ulice št. 16.
Z urednikom se
more govoriti
vsak dan od 11.
do 12. ure.
Rokopisi se ne
vračajo.
Inserati:
Sestopna peti-
vrsta 4 kr., pri
večkratnem po-
navljanju daje se
popust.

Ljubljanski List

Velja
za Ljubljano
v upravnistvu:
za celo leto 6 gl.,
za pol leta 3 gl.,
za četr leta 1 gl.
50 kr., na mesec
50 kr., pošiljatev
na dom velja me-
sečno 9 kr. več.
Po pošti velja
za celo leto 10 gl.,
za pol leta 5 gl.,
za četr leta 2 gl.
50 kr. in za jeden
mesec 85 kr.

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Štev. 119.

V Ljubljani v torek, 22. julija 1884.

Tečaj I.

Tirolski deželni zbor in slovenski program.

Redko kedaj se kaj čita iz deželnega zbora v Inomostu po slovenskih časnikih, — prerazlične so etnografske in politične razmere tirolske grofije od položaja slovenskih pokrajin. A razprava, katera se je vršila pretečeni teden v tirolski deželni sobani, mora zanimati tudi nas, kajti predlogi, katere so stavili južnotirolski Italijani, vpominajo nas v nekem oziru na ono terjatev, katera se je s slovenske narodne strani proglašala na vseh taborih, radostno pozdravljena od zbranega naroda: zjedinjeno Slovenijo!

Pred jednim tednom namreč predlagal je v imenu svojih italijanskih kolegov dr. Dordi, naj se za oni del južnega Tirolskega, kateri je podredjen trentinskemu oddelku cesarskega namestništva, ustanovi poseben okrožni zbor (*Kreistag*). Tej parlamentarni skupščini naj se izročé skoro vsi važnejši poslovi deželnega zbora; ona si ima izbrati tudi samostojen okrožni odbor po analogiji deželnega odbora. V jednem oziru celo njena pristojnost presega ono deželnega zbora, kajti po predlogu dr. Dordija pripadala bi ji tudi pravica, da sama si izbira predsednika, katerega bi krona le imela potrditi. Sicer se odlikuje predlagani zakon z neko novotarijo, katera je sigurno pravi *unicum* v zgodovini parlamentarizma. Po §. 5. tega načrta namreč je dopuščena pritožba od odlokov okrožnega zbora na deželni zbor, s tem je uvedena tudi v parlamentarno življenje institucija prizivov in ugovorov, vsekako nova, da-si nesrečna misel!

Naravno je, da je večina tirolskega deželnega zbora tukaj po prvem branji ovrгла ta postavodajni nestvor. Njegove posledice so tako jasne, da se o nevarnosti te novotarije niti dvojiti ne more! Sploh ne razumimo lahko, zakaj da se tirolski Italijani, ako stojé še na avstrijskem stališču, ne morejo zadovoljiti s svojim sedanjim položajem. Brez pomisleka

trdimo, da bi vsi Slovenci, tudi najradikalnejši, Boga na kolenih molili, ako bi se slovenskemu življu kedaj privoščilo toliko koncesij, kakor jih užé z davna v miru uživajo Trentinci. Narodna ravnopravnost po šolah in uradih je izpeljana od pičice, v upravnem oziru pak imajo svoj poseben namestniški oddelek z dvornim svetnikom na čelu, v Trentu, in to oblastvo določuje samostojno kot druga instanca v premnogih slučajih. Ako se sedaj dovoli, da se južno Tirolsko tudi v državopravnem oziru loči od severnega nemškega dela, potem smo sami na okno postavili vabljivo skledo poželjivemu sosedu, in pri prvi priliki pomaknili se bodo črno-žolti mejniki od gardskega jezera proti severu, bržkone do brenerskega prelaza.

Znamenito je, kako se v očigled Dordijevemu predlogu vedejo in sukajo glasila raznih političnih strank. Nemško-liberalni listi, navzlic svojim centralističnim težnjam, se vendar prav ne upajo, odločno pobijati terjatve svojih italijanskih zaveznikov. In tega tudi ne morejo storiti, ako hočejo količkaj dosledni biti, kajti še l. 1877 je njih voditelj Herbst v državnem zboru prav toplo podpiral jednake želje italijanskih liberalcev, in le z glasovi konservativne stranke ubranilo se je tedaj Auerspergovo ministerstvo tega usodnega predloga. Z vso energijo se pa upira temu zahtevanju, ki se vendar naslanja na narodni princip, avtonomično časnikarstvo, v prvi vrsti praška „Politik.“ Kar v tej zadevi piše vplivni česki list v 194. številu, zasluži, da tudi Slovenci pozorno zabeležijo važno to izjavo. Zeithammerjevo glasilo namreč pravi: „Z zgodovinsko-samoupravnega stališča mora se odločno pobijati predlog italijanske stranke tirolskega deželnega zbora. Razdelitev države v strogo narodne skupine bil je nekdanji program, za katerega so se navduševali celo odlični zastopniki slovenskih narodov. Dandanes pa, ko so se razmere tako izdatno predručile, oni program za nas avtonomiste nima nobene veljave. Mi smatramo zgodovinske indivi-

dualitete posameznih dežel za stebre države, in nikdar ne bi mogli privoliti v razkrojitev Tirolske, v kateri si bodi obliki, ravno tako, kakor ne bodemo nikdar dali omajati državopravne jednote českega kraljestva.“

S to odkrito izjavo odbijejo Čehi terjatve italijanskih Tirolcev, ob enem pa, da-si ne izrečno, tudi hrepenenje Slovencev po združenju v jedno državopravno celoto. Kajti sigurno bi uresničenje najsrčneje želje slovenskega naroda, kateremu na ljubo bi se moralo razkositi več dežel, uničiti več mnogo starejših zgodovinskih individualitet nego je razmerno mlada poknežena grofija tirolska, sigurno bi našlo celo med našimi sorodniki in političnimi zavezniki še večje zapreke, nego težnje Trentincev. Pač bi „zjedinjena Slovenija“ mogočno in dobrodejno vplivala na naš narodni razvoj, pač bi se z ojačenjem verno-udanega slovenskega življa v južnih pokrajinah našega cesarstva ojačila tudi avstrijska državna ideja nasproti zločinskemu irredentovskemu rovanju. Ako bi danes razumni državnik imel znova ustvarjati našo Avstrijo, baje ne bi razkrojil nadarjeno in žilavo Slovenstvo na sedem kosov ter dve tretjini tega nadebudnega naroda izročil na milost in nemilost nemškemu in italijanskemu sosedu. Ali naša država je proizvod stoletnega zgodovinskega procesa, njegovi vekoviti zakoni vplivajo na njeno preosnovo, in vsaj v denašnjih razmerah je hrepenenje Slovencev po upravnem in državopravnem združenju lep — a nedosežen vzor! Poskušaj izustiti tak projekt v kakem političnem zboru, in najodločnejše protivje našel bodeš pri nemških konservativcih in pri bratskem českem narodu!

Za dolgo tedaj — nečemo reči, za vselej — mora biti pokopana, pozabljena ta ideja, katera je pred leti še navduševala naš narod po impozantnih ljudskih shodih pod milim nebom. Toda zaradi tega ni treba odpovedati se vsem nadam, ni treba obupati nad bodočnostjo. S praktičnim delovanjem, z neumornim požrtvovalnim trudom dosegli bomo

Listek.

Turkinje.

(Zlatorodov.)
(Konec.)

V kopelih. — Kopeli so turškim damam nekakošna gledališča, ugodna zabavališča. Tukaj se zbira turška gospoda ženskega spola, kjer se nadaljuje najrazličnejše pomenkovanje. Semkaj hodijo po dve in dve ali pa v gostih kopah, spremljane od sužnic, nosečih blazine, podstore, obleke, odeje, slaščice, časi tudi kosilo, da se morejo tamkaj zabavljati od jutra do mraka. Tu, v teh somračnih dvoranah, med vodometi in marmornimi stebrovi, snide se časi več ko dve sto gospa, katere predstavljajo, kakor pripovedujejo Evropejke očevidke, takov prizor, da bi sto slikarjem čopič pal iz rok, ko bi ga hoteli naslikati. Videti je kakor sneg belo hanumo poleg ogljenočrne sužnice; lepih čvrstih matron, kakoršne so uzor lepote Turkom starega okusa;

vitke, mlade postavice, s kratkimi ovitimi kitami, ki so kakor mladeniči; Čerkezke z rumenimi lasmi, padajočimi jim do kolen; Turkinje, ki imajo sto kitic raztresenih po prsih in po plečih. Ta ima čarilo okolo vratu, ta strok česnja, privezanega okolo glave, češ, da oči ne bolé; divjakinje imajo arabeske in užige po rokah, modnim ženam se pozna stis okolu pasu in rob okolu gležnja od čizmic; po hrbtu ubogih sužnic je videti sledove skopljenčevega korobača.

Vse to ženstvo je podeljeno na sto in sto preprijetnih skupin ljubkega držanja in čudnega položaja. Nekateré kadé na podstori, druge si dajo spletati lase od sužnic, tretje vezejo, četrte pojkaajo, se smejaajo, škropé z vodo, se obletavajo, kričé pod žlebovi da votlo odmeva, jedó v krogu sedeče, ali pa nagajajo bližnji, natikajoče jej vsakovrstne krpice. Tu kažejo najbolj svojo otroško naravo. Merijo si nožice, presojaajo se, primerjajo se. Ena pravi odkritosrečno: — „Lepa sem“; druga dé: — „Čvrsta sem“; spet druga: — „Žal mi je, da imam to hibo“; ona v kotu: — „Veš li, da si lepša od mene?“ Ta pravi

svoji prijateljici: — „Vidiš, kako je debela gospa Federijevka, ker je zgrečene rake, ti pa si rekla, da za to so bolji riževi cmoki.“ Kader je med njimi katera vedra kokona, obdajo jo od vseh strani ter obsipajo s prašanji: — „Je li res, da hodite na ples? kaj misli o tem vaš efendij? kaj pravijo k temu drugi ljudje? kako se držite, kader plešete? kaj res takole?“ Treba bi bilo videti take stvari, da bi jih človek mogel verjeti.

Prijaznost iz radovednosti. — Ne le v kopelih, povsod, pri vsaki priložnosti se trudijo Turkinje seznanjati se z evropejskimi gospemi; srečne so, kader morejo z njimi se pomenkovati, zlasti pa, ako jih morejo dobiti v hišo. Takrat skličejo prijateljice od vseh vetrov, kažejo jim vso svojo žensko družino, naredé malo praznika, neprenehoma ponujajo prijateljici sadja in slaščic, redko kedaj jo odpusté domov brez darilca. Seveda, čuvstvo, ki jih nagiba k takemu razkazovanju, prihaja bolj iz radovednosti kakor iz dobrotnosti. Pa res, toliko da so se malo izpoznale z novo prijateljico, dajo si pripovedovati najdrobnejše malenkosti iz evropejskega življenja; pregle-

vender le to, kar je nam zagotavljal presvetli naš vladar in kar nam obetajo državni osnovni zakoni — narodno ravnopravnost!

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

Moravski deželni zbor zaključil se bode dné 28. t. m. Zbor imel bode torej priliko, baviti se z verifikacijo volitev in pričakovati smemo torej prav živahno debato o verifikaciji volitve grofa Schönborna. Med tem pa bodo poslanci imeli priložnost, preiskavati zadevo Schönbornove volitve, kar je seveda tem bolj potrebno, ker se izvestje verifikacijskega odbora temi samo na neosnovanih podatkih protestirajočih volilcev.

Danes otvoril se je deželni zbor **bukovinski**. Razpravljali bode samo nekoliko važnejših predlogov ter se potem v kratkem zopet razide.

Te dni vršile se bodo volitve za deželni zbor **predarelski**; brez dvojbe bode imela v prihodnjem zboru konservativna stranka zopet večino. Pomenljivo je, da so konservativci postavili letos kandidate tudi v onih volilnih okrajih, katere so dosedaj brez boja prepuščali nemško-liberalni stranki.

Pri zadnjih volitvah za državni zbor **ogerski** opazalo se je, da so nižji slojevi ljudstva pokazovali posebno razdraženost nasproti premožnejšim stanovom. O tej zadevi razpravljalo se je tudi v zadnji seji upravnega odbora v komitatu Csik. Naglašalo se je, da to ni bila borba za načela in prepričanja, nego borba od demokratičnih agitatorjev nahujskanega ljudstva proti inteligenciji. Ob enem je imenovan upravni odbor sklenil peticijo do ministerstva, naj se pri prihodnjih volitvah poprimajo mere, ki bodo mogle zabraniti izgrede, kakeršni so se dogajali pri zadnjih volitvah.

Tuje dežele.

V **Rusiji** prišli so poslednjih dnij na sled veliki nihilistični zaroti. Do sedaj zaprli so čez sto oseb. Med zaprtimi nahaja se par Bolgarov in Srbov; sploh pa so zarotniki zgolj Rusi.

V **Berolinu** stvorilo se je društvo, čegar naloga je, pri prihodnjih volitvah za državni zbor nemški skrbeti za to, da bodo izvoljeni le taki kandidati, ki imajo smisla za gospodarstvena vprašanja.

Londonška konferenca obdržava danes svojo drugo sejo, ker se finančni veščaki niso mogli složiti glede angleškega predloga o znižanju obresti egiptovskega državnega dolga, verjetno je, da tudi v plenumu konference ne bode prišlo do sporazumljenja.

Francoska nadaljuje dogovore s **Kitajem**. Francosko brodovje plovi še vedno v kitajskih zalivih ter ima nalog, ako bi se dogovori razbili, precej započeti akcijo. Pod zapovedništvom admirala Courbeta zbrano je 15 vojnih brodov z 114 kanoni velikega kalibra in 3076 mož.

V **Meksiki** izvoljen je general Porfirio Diaz za predsednika republike.

Dopisi.

Iz **Mengiša** dné 20. julija. (Izv. dopis.) Pred kratkimi tremi meseci prinesel je „Ljubljanski List“ uvodni članek z napisom: „Beseda o slamninarstvu“. O razmerah našega slamninarstva mora biti pisatelj omenjenega članka dobro poučen, tega prepričajo nas natančna data, ki nam jih o tem predmetu podaja. Posebno zanimivi so statistični podatki. Iz njih je razvidno, da slamninarstvo res napreduje. A vpraša se, napreduje s slamninarstvom ob enem tudi blagostanje prebivalstva, ki se z njim peča? Gospod pisatelj ne dvoji o tem. Faktum, da od časa, odkar so se ustanovile tovarne za izdelovanje slamnikov, skupi prebivalstvo več za pletenje kit, nego se je to zgodilo prej, privede ga do prepričanja, da so imele tovarne za izdelovanje slamnikov sploh čisto drugi učinek nasproti domači obrtniki, nego je to pri družih tovarnah.

Narodno gospodarstvo je vednost, ki se naslanja neposredno na življenje. Dobri narodni gospodar pozna mora življenje, a v to svrhu ne zadostuje, da se ozira na posamezna fakta, spoznavati mora, kako vplivajo posameznosti jedna na drugo in kaj je vsled tega konečni učinek. Faktum je tukaj, da pride za pletenje kit, odkar obstoje tovarne za izdelovanje slamnikov, veliko več denarja med svet nego prej, a zmeta je misliti, da je posamezniki, ki se s tem peča, sedaj na boljsem, nego je bil prej. Pred vsem premisliti je, da se svota, ki jo izdajo tovarne za pletenje kit, razdeli na toliko ljudij, da pride na posameznega le malo. Nasledek tovarn je le tá, da se sedaj res več ljudij peča s pletenjem kit nego se je to prej zgodilo.

Z vpeljavo tovarn, bodi si uže teh ali onih, zgubil je delavec dosti na svoji veljavi. Postal je tako rekoč samo postrešček, podajač stroja. Večja ali manja izurjenost delavčeva nima več pomena, le-to nadomestuje stroj. Pri tovarnah za izdelovanje slamnikov je to le na videz drugače. Sicer zasluži oni več, ki zna urno plesti, a razloček v zaslužku med urnim ali manj urnim je uže zaradi tega tako malo izdaten, ker je zaslužek sploh neizmerno pičel. Najurnejši delavec splete, ako je cel dan pri delu, komaj toliko, da dobi za kito 20 kr. Razloček v zaslužku dveh delavcev torej tudi tedaj ne more biti velik, če jeden še enkrat toliko splete nego drugi. Pa je bilo li prej drugače?

Na nekaj se ne sme pozabiti. Dokler tovarn ni bilo, izdelaval je vsakdo, ki je pletel kite, tudi slamnike. Po zimi pletla je cela hiša, proti letu pa so se šivali slamniki. In ravno pri narejenih slamnikih se je kaj dobilo, tukaj še le povrnil se je trud, ki so ga imeli s pletenjem kit. A ta dobiček pride sedaj na posestnika tovarne. Prej je to kaj

Oblagodarjene so, kader jih kličejo madame; zato hodijo nalašč v frankovske štacune, da jih le tako pozdravljajo.

Pera, veliko to mesto Pera, vleče jih nase kakor luč mušice ali kakor sveča netopirje; vleče nase njihove stopinje, njihovo mišljenje, njihov denar, njihove razvade, pa tudi njihove grehe. Zategadel ne mirujejo, dokler se ne seznanijo s katero franško gospo, katera jim je kakor odkritnica novega sveta. Frankovke jim po njihovi želji popisujejo milote zapadnih gledališč, sijajne plese, velike gostbe, bogato pričakovanje imenitnih gospa, viteške zgodbe, daljne vožnje, velika potovanja. Vse te leskeče slike se mešajo v njihovi trudni glavici, sredi dolgočasnih sten ženišča, v sencih žalujočih gajev. Kakor sanjarijo Evropejke o večno vedrem obzorji Ushoda, tako uzdihamo one v teh trenutkih za raznovrstnim in mrzličnim življenjem naših krajev, ter bi dale vsa čuda bosporska za megleno predmestje pariško. Pa ne uzdihamo le za mnogoličnim in drhtajočim življenjem evropejskim, še bolj, še večkrat, še prirsčnejše hrepene po našem domačem živ-

veljalo, če je bil kdo uren pri pletenji kit. Iz dvakrat toliko kit, dvakrat toliko slamnikov, a dobiček, ki ga je imel kdo od dvakrat toliko slamnikov, je bil ves drugi nego ga daje dandanašnji dvakrat toliko kit.

To naše prebivalstvo tudi zdaj še dobro vé. Zato skušajo tudi zdaj še mnogi sami izgotovljati slamnike ter prodajati jih. Ali kako konkurirati s tovarnami! To je nemogoče, tem manj, ker se slamniki morejo prodajati k večem kaka dva meseca v leti, a davek treba plačati, če ne za celo, pa vsaj za pol leta.

Glavno, kar se pri slamninarstvu naglašava, je to, da se peča prebivalstvo z njim le mimgredé. Deloma je to res, a ne vseskozi. Med našim prebivalstvom je mnogo tacihi ljudij, ki se morajo edino le od pletenja kit živiti. A kako je to življenje! Za te bi pač bilo dobro, da bi se jim dalo drugo delo, ki bi jim dajalo večji zaslužek. A o tem, kako bi se dalo materijalno stanje našega prebivalstva zboljšati, o tem nam danes ni govoriti.

Pisali teh vrst nismo iz animozitete, iz mrznje do koga. Konstatovati smo le hoteli, da je zmeta misliti, da so imele tovarne za slamnike na socialne razmere prebivalstva drugačen vpliv, kakor je to pri družih tovarnah. Tu kakor tam vidimo isto. Več rok se potrebuje v tovarnah nego brez njih, več ljudij dobi svoj pičel zaslužek, a dobiček ostane vedno in povsod kapitalu. To je faktum, ki se tajiti ne dá, pa tudi predrugačiti ne. Vsak tak poskus ostal je dosedaj brezuspešen. Edino zakonodajstvo more tu kaj storiti.

Z **Gorenjskega**. Gosp. urednik! Čudom se smete čuditi, da Vam pišem par vrstic iz „kranjske Švice“; trebalo mi je napeti vse duševne in telesne moči, da sem zmozel to težavno delo. Kajti dober teden pripeka solnce uže tako neusmiljeno, da nam kar sape prmanjkuje; človek bi se za ves božji dan v zemljo zaril ali pa v prav globoko vodo pogreznil, 25, 26, 27 R. stopinj vročine (v sencu) dan za dnevom prestajati ni malenkost. Tako se godi nam Gorenjcem! Kaj pa še le Vam, ubogi g. urednik! Ki Vam je prestati dvojno vročino: solnčno in — „Sokolsko“! Bog se usmili Vas, še bolj pa nesrečnih Sokolovcev ljubljanskih! Saj so sicer vsako leto o kresu pokazali, da zrajo dobro kuriti, a pri zadnjem kresu, kojega plameni so imeli Vašo častito osebo upepeliti, so si pač sami svoje prste do dobra opekli. Na odlikovanji, ki Vas je od strani društvenega odbora zadelo, Vam srčno čestitam. To javno priznanje, da niste vredni biti ud društva, koje pred vsem omikanim svetom tako lahkomiselno svoje lastno in slovenskega naroda poštenje v nemar pušča, Vas more le častiti. Tako ste prišli nepričakovano do dvojnega dobička: prvič prihranite si šest goldinarčkov na leto, drugič pa kot ekssokol nehate soodgovoren biti za vse nerodne kozolce, ki jih utegne „Sokol“ še v prihodnosti preobračati. Tukaj na Gorenjskem čuje se vsaj med razumništvom le en glas: da je

ljenji: po majhinem tem svetu evropejske hiše, po družbi zaupljivih prijateljev, po mizi okroženi z otroci, po lepi in spoštovani starosti, po onem svetišču polnem spominov, zaupljivosti, nežnosti, katero more zveza dveh duš tudi brez ljubezni storiti, da je lepo; po svetem hramu, kamor se človek vrača po zmotah življenja; po rajskem zavetišču, kamor tudi v sedanjih bolečinah po viharu mladosti misel uhaja, kjer človek upa najti obetjani mir za poznejša leta, kateri je videti kakor lepo solnce v zatonu, gledano iz temne doline.

P o j e m a n j e m n o g o ž e n s t v a. — Vsem onim, ki obžalujejo usodo Turkinje, moremo v tolažbo dostaviti, da mnogoženstvo pada vsaki dan. Turki sami so ga zmeraj imeli bolj ko prenašljivo razvado, kakor pa ko naravno pravico človekovo. Muhamed je rekel: „Vselej je hvale vreden, kateri se oženi z jedno samo žensko“, dasiravno je Muhamed sam drugači ravnal. Pa res, vsi imajo le jedno ženo, kateri hočejo dajati izgled poštenega in ostrega življenja. Kdor ima več ko jedno, ga, to je res, očitno ne grajajo, ne hva-

bilo „Sokolovo“ postopanje preteklo nedeljo strahovito netaktno; vsi, kar jih je olikanih domačinov ali na razvedrenje došlih gostov, neslovanskih kakor slovanskih, odločno obsojajo zadnje Sokolovo „junaštvo“ ter po polnem odobravajo Vaše o pravem času in na pravem mestu povedane možate besede in obžaluje smatrajo za slab *signum temporis*, da je izmed vseh slovanskih častnikov javno grajo o tem neljubem dogodku izrekel jedini „Ljublj. List“. Bridka resnica sicer bode v oči in boli, a priti mora na dan; ona je še vselej in bode tudi vselej zmagala. Nadejam se, da Vašega strupenih pušic uže več ko navajenega srca zadnje ognjene strele „Sokolove“ niso smrtno ranile; ako pa, potem se tolažite z usodo, ki jo je doživel slavni Galileo Galilei, tudi njemu so hoteli sovremeniki resnicoljubna usta zamašiti, preganjali — da celo trpinčili so ga na tezalnici — in dandanes!! *Tempora mutantur. Prof. Fr. Wiesthaler.*

Iz Spodnje Idrije dné 20. julija. (Izv. dopis.) Danes med 9. in 10. uro dopoldne je v tukajšnji farno cerkev s zvonika strela udarila ter švigala semtertja do blizu velikega oltarja Matere Božje, kjer so se ravno otroci za prvo sv. obhajilo pripravljali in molili. Provročila je mnogo škode. Tlak je na šestih mestih razrit in razrušen, tla pri klopeh na ženski strani so po polnem razdejana, stekla po vseh oknih so potrta, tudi orglje so nekoliko poškodovane, pri četrti korenini zvonikovi pa je blizu tal polovico zidu (kvadravec) iztrgala, tako da se je bati, da bi se zvonik ne posedel, in če bi se celo podrl, bi se cerkvi in bližnjim hišam neprecenljiva škoda naredila. Splošno mnenje med ljudstvom je to, da krivda te nesreče pade na podjetnika turnskega dela I. 1881, I. M., ki, čuteč svojo zgubo, je jel kvitancije kaziti, dokler jo ni popihal, in mestu novega strelovoda se je le pol novega odvoda na streho nastavilo, pol pa starega, kateri poslednji je bil zvarjen, in ravno ondu ga je strela raztrgala, vsled česar je šla ne v zemljo, temveč po zidovni železni vezi v cerkev.

Dobro, da se ni užgalo in da pri tem ni nobeden izgubil življenja.

Iz Postojine 21. julija. (Izv. dop.) Uže več let ni imela Postojina toliko tujcev, kot ravno letos. Oba hôtela, Doxatov in Proglerjev, sta napolnjena; tudi v družih gostilnah, še celo v privatnih hišah, zapaziš mnogo tujih obrazov. Največ je Tržačanov, nekaj Ljubljancov; po rodu je več Francozov, Nemcev, Lahov; razume se, da med vsemi je izdatno število sinov in hčérá Abrahamovega rodu.

V nedeljo po poludne od 4. do 6. ure bila je naša jama kaj krasno razsvetljena; gorelo je 14 električnih in do 4000 voščenih luči. Prišli so jo občudovat vojaki iz okolice, kjer ravno manévriirajo — pešci polkov štev. 61. in 62., topničarji in konjiki. Žnjimi došla je godba, ki je v jami na „plesišči“ več komadov izborna igrala — zato vzprejela je za-

lijo ga pa tudi ne. Malo je Turkov, ki bi si upali odkrito braniti mnogoženstvo, še manj pa je onih, ki bi ga odobravali v svojem srcu. Skoro vsi uvidevajo krivičnost mnogoženstva in njegove hude nasledke; veliko jih je, ki ga pobijajo odprto in ognjevit. Kateri v družbinstvu stojé na taki stopinji, katera zahteva neko odlično značajnost, neko dostojanstvo življenja, vsi imajo le jedno ženo. Po jedno ženo imajo vsi visoki uradniki v ministerstvih, častniki v vojski, poglavarji, pobožni ljudje. Jedno ženo imajo, iz potrebe, vsi bolj siromaški, skoro vsi ljudje srednjega stanu. Štiri petine carigrajskih Turkov niso več mnogoženarji. Res, veliko jih je, ki se oženijo z le jedno ženo iz prevelike želje, posnemati Evropejce. Tudi ta želja posnemanja ima poglavitno svojo korenino v nedoločnem čutu o potrebi, da se predrugači muslomanško družbinstvo. Odaliske, katere očitno grajajo, bodo izginole, kadar se skrči in odpravi trgovanje s sužnicami, katero se zdaj še trpi. Bode li potem nastala večja izprijenost? na to vprašanje naj odgovarjajo drugi. Toliko je

služeno hvalo. Med vojaki smo zapazili jednega general-majorja, dva obrista in več majorjev. Poseben vlak z Dunaja je pripeljal blizu sto prijateljev svetovnoznane podzemeljskega čuda.

Se večja slavnost — jednaka oni na Binkoštni ponedeljek — priredila se bode v jami dné 17. avgusta, to je v nedeljo po „Velikem Šmarnu“. Posebni vlaki pridejo z Dunaja, Trsta, Reke, Laškega itd.; tudi iz slovanskih dežela pričakujemo na stotine občinstva.

Razne vesti.

— (Nov bliskovni vlak.) Bruseljska družba za železniške spalne vozove namerava Petrograd-Berolin-Köln z Bruseljem, Londonom, Parizom, Madridom in Lisabonom zvezati s posebnim vlakom. „Presse“ piše o tem naslednje: „Ta vlak — jeden največjih vlakov na svetu — bi delil Evropo v oddalji 8434 kilometrov od severovzhoda na jugozapad in vozil bi od Petrograda do Lisabona 92 ur. S tem vlakom bi imeli zvezo brzovlaka na progah Hamburg-Berolin-Dunaj in Amsterdam-Köln-Dunaj v zvezi z vzhodnim vlakom v Carigrad. Po uže osnovanem voznem črteži bi vozil vlak od Petrograda v Pariz 50 ur, torej 20 ur manj, kakor zdaj.

— (Zanimiva stvar.) Nek potovalec objavlja v „Journal des Débats“ črtice s potovanja. Med znamenitostmi, katere je videl v nekem gledališči, je mlada, ločena žena. „Potujoč Francoz dandanes ne more videti večje kurioznosti. Dolgo časa sem opazoval pošast, na katero gospod Jules Simon ne more misliti, da bi ga ne pretresla groza. Ta pošast je čudna. Na očeh se jine pozná, da bi jo pekla vest, in nobenega oblaka ni ji na čelu.“ To poročevalec.

— (Mesto se pogreznilo.) V Northwicu zavladal je prošli petek velik strah. Mesto to stoji namreč na skladih soli; sol ta se taja in zgodilo se je uže večkrat, da se je kak del pogreznil. V petek pa so strohe začele čudno skripati, zidovje je pokalo in prestrašeni prebivalci bežali so v strahu in trepetu na bližnje gorice. Pred njih očmi jele so se potem sredi mesta pogrezati hiše, v podobni četverokota. Prostorišča ta so bila zaidana z fabriko za vozovo. Kaj naglo so se pogrezale hiše; zvečer videli so se le še vrhovi hiš iz zevajoče zemlje, kajti napravil se je na istem mestu prepad. Prebivalci Northwicha jeli so zapuščati mesto.

— (Črešnja ga je umorila.) Te dni déli so v hladno zemljo 60letnega meščana iz Radesheima, kateremu je vzela življenje črešnja. Staremu možu zašla je kočica od črešnje v „nepravico grlo“, t. j. obstala je v dušniku, in takoj poklicanim zdravnikom se ni posrečilo, da bi jo bili mogli odstraniti. Mož moral je umreti v groznih bolečinah.

— (Proseč samomorilec) je gotovo redka prikazen in se more skoro da jedino le v Ameriki videti; vendar je temu junaku tekla v Avstriji zibel. Devetindvajsetletni novinarski poročevalec Žiga Lugson v Newyorku prosil je mimo

gotovo, reformacija ali preustrojenje turškega družbinstva po evropejskem kalupu ni mogoče, ako se žena ne osvobodi, žena se ne more osvoboditi, da ne bi padalo mnogoženstvo — a mnogoženstvo pojema. Morda bi nihče ne povzdignil svojega glasu, ko bi mnogoženstvo jutri nenadoma zadušil kakošen sultanski fermán. Poslopje se podira, treba le pridno odvažati podrtine. Novo solnce zaseva uže nad ženišči. Nadajte se boljšega stanja, krasne hajúme! Vrata selamlíka se bodo razvrgla, omrežja, kazeča okna, zapirajoča izgled, se bodo potrgala, feredži bodo kinčali muzeje Velikega bazarja, skopljenec ne bo družega več, ko črni spomin iz otročjih let; svobodne, odprtega obraza boste mogle hoditi po cestah ter neprečene odkrivati plemenitost svoje duše. Kadarkoli se bo v Evropi govorilo o ushodnem biseru, mislili bodo na vas, bele kadune, na vas, lepe muslomanke, omikane, duhovite, nežne gospe, ne pa na oni ničemer ni biser, ki se leskeče vam sredi čela, sredi hladne veličajnosti ženišča. Osrčujte se torej. Solnce izhaja!

idoče, da bi mu darovali kak krajcar, da bi si mogel kupiti strupa, kajti življenja mu je uže zadosti. Dali pa so ga pod ključ, ker mu je baje prevelika vročina spravila kolesca v možganih v prehitertek.

— (Sibirska kuga v Rusiji.) Po poročilih „Allg. engl. Corr.“ iz Petrograda vlada v okrajih Pleskov sibirska kuga, katera je zahtevala uže več žrtve. Oblastva ukrenila so varnostne naredbe, a ne dosta izdatne.

— (Kitajsko kite.) Kakor znano, ostrizejo si Kitajci vse lase razen male, tanke česulje. Ta kitajska kita je važna točka v davčnih predalih. Od teh kit plačevati se mora po dolgosti in debelosti neka taksa. Vsak Kitajec čuva to kito s posebno skrbljivostjo. Gorjé nasprotniku, kateri bi si upal prijeti ali potegniti Kitajca za to kito; neskonečno, krvavo bi se Kitajec zaradi tega maščeval. Če pa se dva Kitajca sprimetá, tedaj pa si vselej pred bojem skrbno ovijeta kito okolo glave, da se kaj ne izruje, in tako zgodi se večkrat, da se med tem ovijanem poleže razjarjenost in ne stepeta se. Amerikansk list, govoreč o teh kitah, meni: Ali bi ne bilo umestno, da bi se ta praktična moda uvela tudi pri nas v nekaterih krajih, kjer se posebno radi pretepavajo?

Domače stvari.

— (Nj. c. kr. visokost feldmaršal nadvojvo da Albreht) pripeljal se je večeraj zvečer sem, nadzorovat vojake. Kmalu čez polu 10. ure prišli so na kolodvor Nj. c. kr. visokost pričakovati: gm. Groller pl. Mildensee, dvorni svetnik grof Chorinsky, deželne sodnije predsednik Kapretz, župan Grasselli, dež. odbornik ces. svetnik Murnik, magistratni svetnik Perona, prezidijalni tajnik vitez Schwarz. Točno ob 10. uri prišel je Nj. visokost nadvojvoda z gorenjskim vlakom na južni kolodvor. Navzočni gospodje pozdravili so spoštljivo Nj. visokost nadvojvoda, in ta odgovoril je vse gospe. Zbralo se je na kolodvoru tudi obilo občinstva, katero je Nj. c. kr. visokost spoštljivo pozdravljalo. Nadvojvodo spremljal je od Celovca fml. baron Reinländer. Med spremstvom nadvojvodinim sta bila tudi nj. ekselencija fml. Vecsey in obrist Spinette.

Danes zjutraj ogledal si je nadvojvoda Albreht na velikem vodmatskem pašniku poleg Fužin vojaštvo ljubljanske garnizije. Postavljeni so bili na tem prostoru 4 batalijoni domačega pešpolka baron Kuhn št. 17, kader tukajšnjih brambovcov in oddelek sanitetnih vojakov v jedni vrsti, in na desnem krilu godba, pod poveljstvom generalmajorja pl. Grollerja. Točno ob 7. uri prijezdil je nadvojvoda Albreht na vojaški vežbeni prostor, spremljan po mnogih častnikih na konjih. Gosp. nadvojvoda Albreht zaukazal je vaje kompanije domačega pešpolka baron Kuhn, katera se je sestavila v številu, kolikeršno je v vojnem času; to kompanijo vodil je stotnik gosp. Kavčič. Vaje so se izvršile po vsem izvrstno, isto tako potem vaje v batalijonu, katerega je poveljeval podpolkovnik Haidék. Naposled ukaže g. nadvojvoda Albreht, naj se razdeli vse vojaštvo v dva oddelka in se izvrši večja vojna vaja. Jeden oddelek vojaštva je vodil polkovnik g. Fux, drugi oddelek podpolkovnik g. Haidék. Vaja izvršila se je vzgledno in točno, posebno boj v ognji izvel se je z veliko natančnostjo. Gosp. nadvojvoda bil je z vojaštvom vidno zadovoljen. Potem je bil sredi vodmatskega pašnika pogovor o končani vojaški vaji. Poveljniki so poročali, kako so izvršili svojo naročeno nalogo, izvoljeni soditelji pa so izjavljali svoje opazke. Slednjič je gosp. nadvojvoda Albreht izjavil zbranim generalom in štabnim častnikom svoje mnenje o izvršeni vojaški vaji. Potem so bili poklicani pred g. nadvojvodo Albrehta s kolajno za hrabrost odlikovani vojaki domačega pešpolka, katere je visoki gospod po svojem adjutantu ukazal obdarovati. Po dokončanih vajah vrnili so se vojaki med sviranjem godbe v mesto.

Pri sv. Petra cerkvi ukazal je ces. vis. nadvojvoda Albreht, da je vse vojaštvo pred njim še enkrat defiliralo, kar se je tudi jako precizno izvršilo. Popoldne ob 1. uri bil je v salonu hôtela „pri Slonu“ dvorni obed, k kateremu so bili povabljeni razen vojaških dostojanstvenikov: c. kr. dvorni svetnik grof Chorinsky, deželne sodnije predsednik g. Kapretz, cesarski svetnik deželni

